

Nom de la llicenciatura: Periodisme

Curs: 1995-96

Denominació oficial de l'assignatura: Periodisme Especialitzat II
Periodisme local i comarcal

Codi: 20744

Nombre de crèdits (teoria + pràctica): 5

Semestre: 7è

Professor responsable: Josep Vicenç Rabadán Perea

Objectius: L'assignatura de Periodisme local i comarcal intenta facilitar als alumnes uns coneixements bàsics del que és la realitat social de l'àmbit local (política, institucions i administracions, economia, cultura, associacionisme...), una realitat que és la matèria primera del periodisme que s'exerceix en l'esmentat àmbit. Alhora, l'assignatura també vol aportar informació i dades sobre els mitjans de comunicació d'àmbit local i comarcal, sobretot a Catalunya (sense deixar d'apuntar dades sobre altres àmbits territorials, tant espanyols com europeus o americans), i potenciar la reflexió sobre les possibilitats de desenvolupament d'aquests mitjans. En aquest sentit, es remarca l'existència de mitjans públics i privats, escrits i audiovisuals, així com de l'aparició de grups multimedia en aquests àmbits. Tampoc no es deixa de banda el sector dels gabinets de premsa i de comunicació, generalment de les administracions locals i supramunicipals, així com d'empreses privades locals i d'empreses periodístiques de serveis.

Temari:

TEMES TEORICS I DE REFLEXIÓ

TEMA 1.-PERIODISME LOCAL I COMARCAL: periodisme de segona categoria? Periodisme i informació local en l'era de la "aldea global" i la informació planetària. Complementació de les informacions local i d'altres àmbits. El dret a la informació local.

El complex panorama dels mitjans locals de comunicació. Definició en funció de l'àmbit de difusió: diaris locals, diaris comarcals, revistes locals (setmanaris, publicacions mensuals), publicacions especialitzades (temàtiques sectorials, localització territorial, entitats i associacions, fanzines i premsa alternativa), butlletins municipals. Emissores municipals de ràdio, emissores locals privades (comercials, associades a grans cadenes), emissores lliures. Televisió local/ productores d'audiovisuals. Definició en funció dels temes informatius (prioritats informatives): Seccions locals de grans mitjans, diaris de grans ciutats (grans espais metropolitans), programes específics de ràdio i televisió.

Mitjans locals d'informació i xarxes comunicatives locals.

TEMA 2.-CARACTERISTIQUES PROPIES. Les característiques del periodisme local davant el periodisme d'àmbit general. Proximitat respecte al públic i a les fonts informatives. Manca de recursos econòmics i humans. Professionalitat i/o voluntarisme. Limitació del mercat. L'assignatura pendent de la publicitat. Dependència dels diners públics. Canvis i tendències actuals. Competència amb els grans mitjans i sectors d'audiència.
Els paràmetres de: DIFUSIO, INCIDENCIA I INFLUENCIA.

TEMA 3.-ESDEVENIMENTS INFORMATIUS. Els esdeveniments locals d'interès periodístic. Selecció i valoració de notícies. Incidència de les rutines de treball. La institucionalització de la tasca informativa. Característiques i tipologia d'esdeveniments: genericitat/novetat, interès general o específic, dimensió social. Dependència de l'administració local.
AMBITES TEMATICS MAJORITARIS: Política, gestió, urbanisme, serveis i cultura.

TEMA 4.-EL PERIODISTA EN L'AMBIT LOCAL I COMARCAL. Voluntarisme o professionalitat. Cap a la professionalització. Relació directa amb l'existència o no d'estructures empresarials. Característiques de la tasca periodística: implicació directa o personal amb l'àmbit territorial o amb l'àmbit temàtic. Coneixements personals de les matèries informatives específiques. Vinculació personal amb grups o persones protagonistes de la informació.

EL CORRESPONSAL. Figura cabdal del periodisme local i comarcal. Autonomia o supeditació al mitjà. Manca de recursos. No especialització. Pluralitat de temes informatius. Jerarquització del treball (relació amb les empreses). Relació amb altres corresponsals. Creació comandaments intermedis. Dedicació exclusiva o pluri-ocupació.

TEMA 5.-FONTS INFORMATIVES EN L'AMBIT LOCAL I COMARCAL. Importància de l'agenda (especialitzada o no). Institucions/Ajuntaments. Associacions i entitats. Fonts individualitzades. Altres mitjans informatius. Contactes personals. Professionals i especialistes diversos. Empreses. respecte de l'off.the record.

TEMA 6.-INSTITUCIONALITZACIO DE LA INFORMACIO LOCAL. La institució com a generadora de la majoria de la informació local. Els contactes amb polítics, tècnics, funcionaris. **Gabinets de premsa.** Concepció fonamental: font informativa. Tipologia o models: gabinets institucionals, gabinets d'empresa privada i empreses periodístiques de serveis. Tasca periodística o relacions públiques. Institucionalització informativa i/o comisariats polítics. El perill de la informació precuinada. Rodes de premsa, la informació domesticada. La professionalització periodística dels gabinets.

TEMA 7.- ELS MITJANS MUNICIPALS O MUNICIPALITZATS. La premsa municipal. Butlletins i primers ajuntaments democràtics. Dels butlletins a les revistes municipals. Premsa municipal que fa de premsa local. **Ràdios municipals.** L'herència de les ràdios alternatives i lliures. Radiodifusió local i participació ciutadana. EMUC: neixement, evolució i agonia. Professionalització de les ràdios municipals. Qüestionament de les emissores locals. **Les televisions locals.** El panorama dels mitjans locals es completa. Mitjans sense marc jurídic. Models bàsics de TV local. Mitjans basats en el voluntarisme. És possible la professionalització? Llei de Televisions locals: consolidació o desaparició.

TEMA 8.-ESTRUCTURES EMPRESARIALS. Desenvolupament socio-econòmic i demogràfic. Renovació tecnològica. Expansió del mercat de consumidors. La publicitat com a recurs econòmic fonamental. Alternatives a les empreses privades. Institucions (sobretot ajuntaments), entitats diverses (moviment associatiu). Objectius alternatius al benefici econòmic. Informació municipal/recerca de vots; moviment associatiu/consolidació entitats i recerca de recursos. Noves estructures empresarials d'àmbit local i comarcal. Ràdios comercials i televisions local. Implicació de l'administració local (empreses mixtes). Creació d'empreses multimedia a petita escala. Concentració de recursos i diversificació de productes.

TEMA 9.-TENDENCIES DE FUTUR DELS MITJANS LOCALS I COMARCALS. Equilibri entre premsa escrita i mitjans audiovisuals. Complementació de mitjans escrits, radiofònics i televisius. Mimetisme respecte a la dinàmica dels grans mitjans. La incidència de les noves tecnologies. Evolució cap a l'especialització. Sectorització del públic. La informació local i la seva institucionalització.

TEMES SOBRE MATERIES I CONEIXEMENTS DE L'ÀMBIT LOCAL

TEMA 1.- L'Estat en l'àmbit local. Competències de l'Administració local. Política o gestió? Organització d'un ajuntament. Organigrama tipus. Reglament orgànic municipal. Àrees i macro-àrees municipals.

TEMA 2.- Economia municipal. Pressupostos municipals. Ingressos i despeses. Organismes municipals de l'àmbit econòmic: empreses mixtes, instituts, òrgans autònoms... Finançament municipal. Reivindicacions municipalistes.

TEMA 3.- L'urbanisme, competència bàsica municipal. La falàcia de la neutralitat del planejament urbanístic. Política, ideologia i urbanisme. El concepte de "model" territorial o de ciutat (paràmetres bàsics: demografia, vies de comunicació, sectors econòmics, habitatge, equipaments, zones verdes, mobilitat social). Figures urbanístiques i planejament. Administracions i urbanisme.

TEMA 4.- Eleccions municipals. Aplicació de la llei d'Hondt. Aliances, coalicions i pactes en l'àmbit local i comarcal. Contradiccions i supeditacions als interessos dels partits. L'alternativa de les llistes obertes. L'àmbit local com a pedrera o trampolí de polítics. Les administracions supra-municipals: consells comarcals i diputacions. Conformació a partir dels ajuntaments.

Bibliografia (distingir entre bàsica i complementària):

BIBLIOGRAFIA BASICA:

- DIVERSOS AUTORS: **Primeres Jornades sobre Meso-comunicació a Catalunya.** Barcelona, UAB, 1985.
- BEL MALLÉN, J.I.: **El derecho a la información local.** Col·lecció Sociedad-Universidad. Madrid, Editorial Ciencia 3, 1990.
- MACIA MERCADE, J.: **La comunicación regional y local.** Col·lecció Sociedad-Universidad. Madrid, Editorial Ciencia 3, 1993.
- GUILLAMET, J.: **La prensa comarcal. Un model català de periodisme popular.** Barcelona, Depart. de Cultura, 1984.
- RAMÍREZ, T.: **Gabinetes de comunicación.** Col·lecció Bosch Comunicación. Barcelona, Bosch Casa Editorial, 1995.
- PRADO, E., MORAGAS, M. i altres: **Televisiónes locales. Tipología y aportaciones de la experiencia catalana.** Barcelona, Col·legi de Periodistes de Catalunya, 1991.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA:

DIVERSOS AUTORS: **Información y comunicación en el ámbito de las comunidades locales.** IV Cursos de verano en San Sebastián. Bilbao, Universidad del País Vasco, 1986.

LOPEZ, M.: **Un periodisme alternatiu i autogestionari. La premsa de barris a Barcelona, 1968-1977.** Col·lecció Vaixells de Paper. Barcelona, Col·legi de Periodistes-Diputació de Barcelona, 1994.

SENECAL, M.: **Televisiones y radios comunitarias.** Barcelona, Mitre, 1986.

DIVERSOS AUTORS: **La TV local de Servei Públic.** Barcelona, Diputació de Barcelona, 1988.

BASSETS, Ll.: **De las ondas rojas a las radios libres.** Barcelona, Gustavo Gili, 1981.

RICHIERI, G.: **La televisión: entre servicio público y negocio.** Barcelona, Gustavo Gili, 1983.

BORRAT, H.: **El periódico, actor político.** Barcelona, Gustavo Gili, 1989.

BORRAT, H.: **La información filtrada.** Annals de periodisme català, revista del Col·legi de Periodistes de Catalunya, núm. 14 març-juny, 1988.

MATEO, R. i altres: **La premsa a Catalunya els anys 80.** Barcelona, Depart. de Cultura de la Generalitat, 1988.

MORAGAS, M.: **Espais de comunicació: experiències i perspectives a Catalunya.** Barcelona, Edicions 62, 1988.

Pràctiques: Es realitzen pràctiques basades en un àmbit local o comarcal concret (que també pot ésser un districte o zona de Barcelona o una altra gran ciutat), que intenten tocar els gèneres més comuns en l'exercici del periodisme local: cròniques, notícies, reportatges, entrevistes... El nombre de pràctiques, obertes a les propostes dels propis alumnes, és de 5 a 7. També s'encarrega un reportatge amb una certa profunditat sobre mitjans de comunicació locals o alguna temàtica acotada en l'àmbit local. També es pot incloure una prova (potser sorpresa) sobre conceptes i matèria concreta d'àmbit local.

Mètode d'avaluació:

A/ **Avaluació continuada**, basada en les pràctiques periodístiques i en el reportatge periodístic de curs. Els alumnes que, per raons justificades, no poden assistir a classe, també tenen la possibilitat de realitzar pràctiques i treball o investigació periodística de curs.

B/ **Examen final i recensió crítica de bibliografia** (a concretar personalment).

Signatura del Director o Coordinador de l'Àrea:

Data: 26 de setembre de 1995